



MOZARTIANA

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ

Premiéra 4. února 1956 v Divadle Zdeňka Nejedlého

MOZARTIANA

Baletní divertimento o 4 obrazech na hudbu W. A. Mozarta

Dirigent: Rudolf Vašata.

Libreto, režie a choreografie: Emerich Gabzdyl

Kostymy a scéna: Fernand Vácha

OBRAZ I.

KLAVÍRNÍ KONCERT A-DUR — ZROZENÍ GENIA

sólista: prof. Josef Kysela

Tvůrce	Albert Janíček
Jeho genius	Vlasta Pavelcová
Tragedie	Julie Jastřembská
Komedie	Dagmar Svobodová

Při zaznění tónů klavírního koncertu objeví se u klavíru mladý muž hrající svou novou skladbu. Obraz se prolíná a jeho genius roztančí jeho myšlenku, jež v Andante se upíná k tragedii, v Prestu pak ke komedii.

OBRAZ II.

LES PETITS RIENS — OSUDNÉ SETKÁNÍ

On	Albert Janíček
Ona	Vlasta Pavelcová
Jejich přítel	Emerich Gabzdyl
Abé	Karel Jurčík
Herečka	Hilda Kramolišová
Von Graupitz	Antonín Michalík
Jeho žena	Milča Pírková
Jejich dcery	Jarmila Hylasová, Lída Vaňková
Květinářka	Anna Krawiarzová
Mladí měšťané	Ladislav Mašek, Bohuslav Pašek
Přítelkyně	Jindra Kurovská, Marta Drotnerová
Prodavačka ovoce	Lída Rašková
Vídeňská mládež	Zd. Nedvědová, Hana Ledečková Libuše Schindlerová, K. Bončková Robert Hučín, Leo Krawiarz
Hudebníci	členové operního sboru

Ve vídeňské Augarten je rušno. Každého nedělního dopoledne se zde scházejí při koncertech vídeňští měšťané i mládež. Na scéně se střídají obrázky z tehdejšího života, se svými veselými i vážnými problémy.

Přestávka.

OBRAZ III.

MALÁ NOČNÍ HUDBA — RADOSTNÉ PŘEKVAPENÍ

Hostitel	Jindřich Randa
Jeho choť	Zdeňka Brázdová
Hrabě	Emerich Gabzdyl
Komtesa Žofie	Jarmila Hylasová
Hosté	J. Jastřembská, Dagmar Svobodová, Hilda Kramolišová, Lída Vaňková, Zdeňka Kudlová, Jindra Kurovská, Karel Jurčík, Bohuslav Pašek, Milan Šimša, Ladislav Mašek, Leo Krawiarz, Robert Hučín
Sluha	Slavoj Schindler
Amadé	Albert Janíček

Je krásný podvečer v pražské zahradě. Schází se zde umělecká společnost a jejím heslem je dnes zábava a tanec. V proudu zábavy přidruží se k půvabnému menuetu také ostatní. Galantnost pánů a koketerie dám dokreslují obrázek umělecké Prahy. Jejich zábava je přerušena příchodem jednoho z nejdražších; zavítal mezi ně Amadé.

Přestávka.

OBRAZ IV.

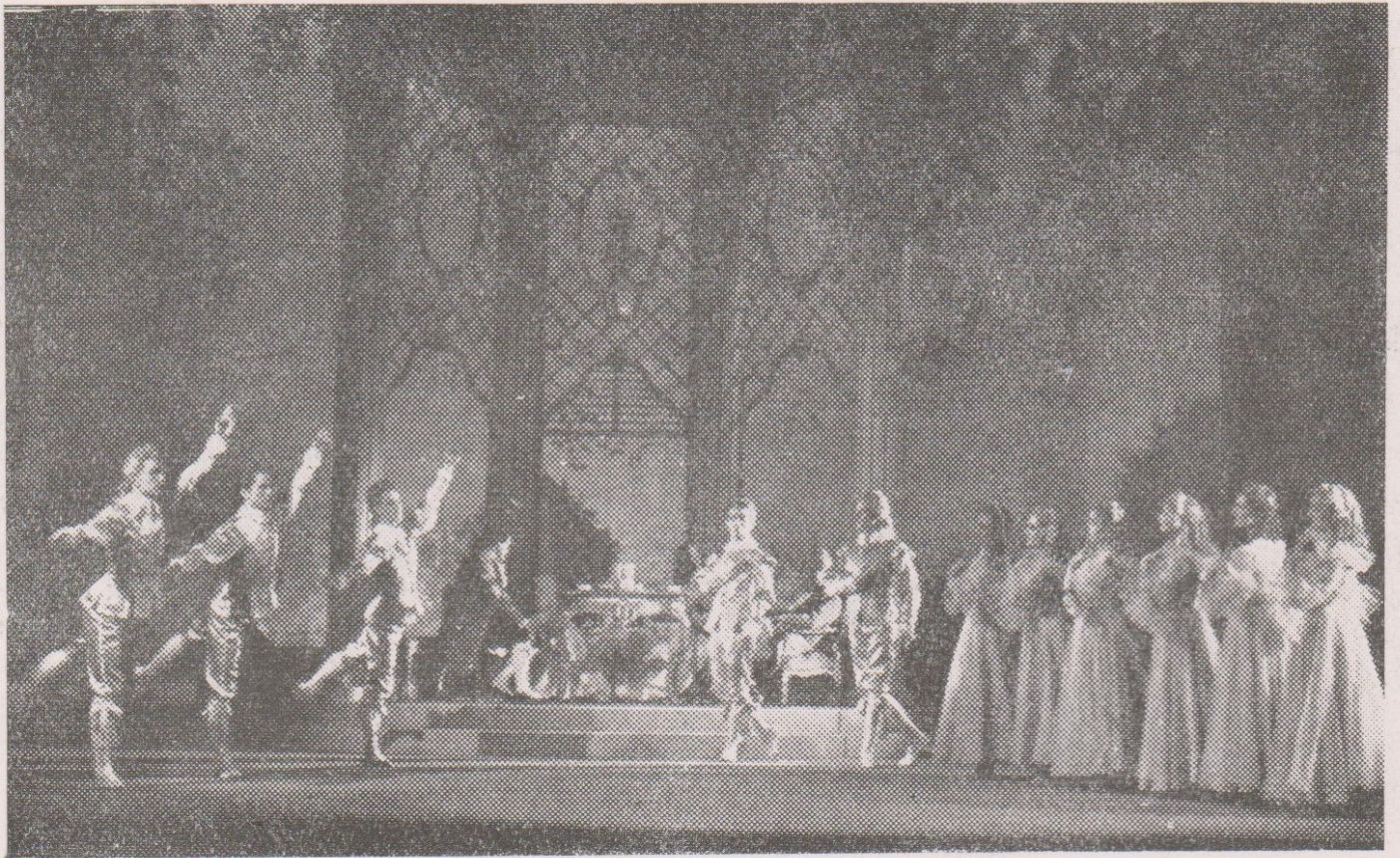
VERBOVÁNÍ

Komoří	Oskar Markus
Verbíř	Antonín Michalík
Setník	Albert Janíček
Markytánka	Vlasta Pavelcová
Vojáček	Lída Rašková
Selští chlapci	K. Jurčík, B. Pašek, L. Mašek, R. Hučín, M. Šimša, L. Krawiarz
Selská děvčata	Z. Koláčková, Z. Brázdová, M. Mašková, Z. Hrtoňová, A. Krawiarzová, D. Krásová

Před vchodem do salzburžského zámku komanduje verbíř mladého vojáčka, kterého komoří získává pro knížecí gardu. Mladý setník setkává se s krásnou markytánkou, ale jejich dostaveníčko ruší přicházející mládež. Dnes je den verbování a chlapci se svými děvčaty si zatančí na rozloučenou. Po verbování a rozloučení s chlapci ubírají se dívky do svých domovů. Verbíř s markytánkou se vydávají na další verbuňk — jen zcela krátké rozloučení a setníkovi zůstanou jen vzpomínky. Nastává však nová práce, výcvik chlapců. Dívky zvědavě přihlížejí a volné chvíle po výcviku chlapců využívají k společnému veselí a tanci.

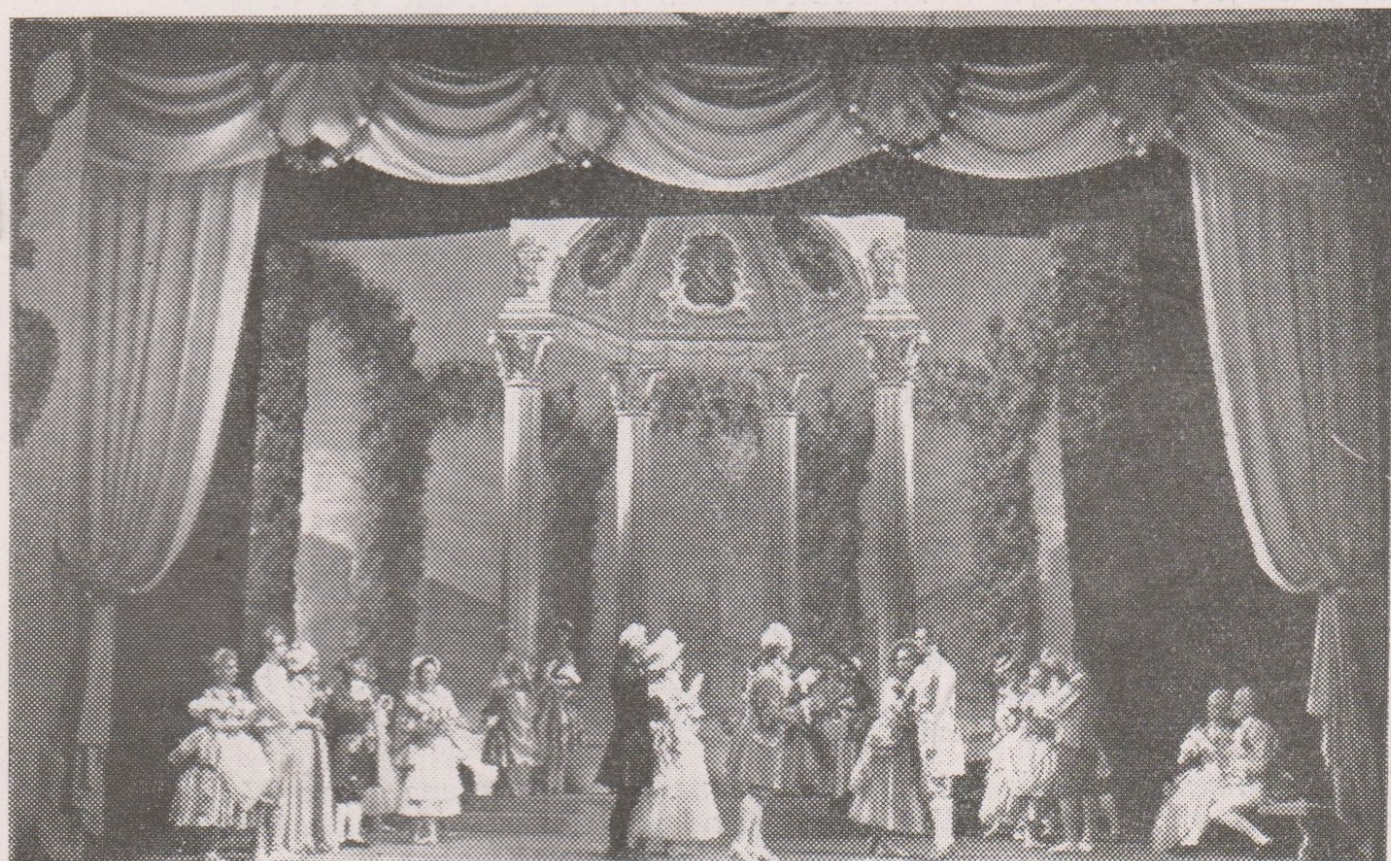


V Ý J E V Y Z B A L E T





U „MOZARTIANA“



WOLFGANG AMADEUS MOZART

Posláním 18. století bylo splněno narozením hudebního genia a jeho dílem. 27. ledna 1956 jsme oslavili 200. výročí narození nesmrtelného skladatele, který měl k naší zemi a jejímu lidu mnohdy blíže než k Vídni a ke své vlasti.

Také v Ostravě to byla řada mozartovských koncertů a divadelních inscenací v měsíci lednu. Poslední v tomto cyklu byla premiéra baletního divertimenta, choreograficky komponovaného na Mozartovu hudbu šéfem baletu SDO Emerichem Gabzdylem. Komentář k jednotlivým částem tohoto baletu je na prvních stranách tohoto programu. Jisté je jedno: že nezůstane jenom při mozartovském měsíci, že k Mozartovu dílu se budeme vracet nejen během tohoto roku, že nově inscenace také v příštích letech nám budou připomínat dílo, k němuž našel náš lid tak vřelý poměr a vděk. Na těchto dvou stranách chceme ještě tlumočit nejpozoruhodnější myšlenky hudebních znalců a kritiků, které byly proneseny nebo napsány v době mohutných oslav W. A. Mozarta v naší vlasti:

Prof. Václav Dobiáš, laureát státní ceny a Mezinárodní ceny míru: „Nechci jej přirovnávat k obrazu jiných umělců i přes podobnosti. Nechci jej přirovnávat k obrazu přírodních zjevů pro jeho neutuchající záři. W. A. Mozart je strážným geniem kultury lidstva a jeho dílo denním i svátečním jeho chlebem.“

Dr. St. Klíma: Zdálo by se, že hudebník Mozartových schopností neměl nouzi o peníze. Pravdou je však opak: slavný umělec měl opravdu co dělat, aby uživil sebe a manželku — zejména v době, kdy byl ve službách císaře Josefa. Ačkoli tehdy neexistovaly žádné formuláře pro přiznání daní z příjmů, přece jen tehdy bylo třeba na zvláštních listech vyplnit výši příjmů, jméno zaměstnavatele a jiné údaje. V řádce, kde měl Mozart vyplnit svůj příjem, zapsal skladatel tehdy 800 zlatých, a ve sloupci pro zvláštní připomínky a poznámky uvedl: „Příliš mnoho za to, co dělám — a příliš málo za to, co dokážu.“

Václav Holzknecht: Vztah českých hudebníků k Mozartovi se nevyčerpá pouze včasným rozpoznáním a nadšenou popularisací díla; šel hlouběji, přímo na podstatu věci. Tento vztah se projevil především v obrovském vlivu Mozartově na českou lidovou tvořivost. Jestliže se skladatel sám přiznával, jaké podněty znamenala pro něho díla českých mistrů, zapůsobil pouze zpětným odrazem na naši hudbu tak pronikavě, že snad žádný druhý cizí skladatel neoplodnil českou hudební tvořivost v takové intenzitě a do takové šířky. Mozartovy oslavy se staly u nás velkou kulturní událostí, která nás sblíží s odkazem Mozartovým, která vyjadřuje náš trvalý vztah k jeho umění a nevyhladitelnou lásku k jeho drahému zjevu.

Dr. Em. Kopecký: Obdiv k Mozartově hudbě rostl, až jeden z četných hudebních nadšenců té doby, hrabě Thun, pozval Mozarta roku 1787 do Prahy a nabídl mu pohostinství ve svém domě. Mozart pozvání s radostí přijal. Chtěl se dokonale seznámit s českou národní kulturou, která pro svou protidynastickou tendenci byla mu obzvláště blízká. Poznal život šlechty 18. století, a proto se pak celým dílem obrátil k lidu.

J. Teichman: Když byla v Praze 16. března 1782 provedena opera W. A. Mozarta „Únos ze serailu“ Wahrovou operní společností v Kotcích, Pražanům se zdálo — jak vypravuje zápis z té doby — „jako by vše, co zde před

tím bylo slýcháno a poznáno, nebylo ani hudbou. Od té doby byly Mozartovy skladby v Praze vyhledávány a brzo se ocitly i na programech veřejných akademií.

Bohumil Karásek: Tehdejší šlechta se ráda obklopovala uměním. Zvyšovalo lesk jejích residencí a zpříjemňovalo život. Bylo by však krutým omylem si myslet, že u šlechty tomu bylo z opravdové lásky a skutečné potřeby umění. Šlechtic i panovník, i když tu třeba připustit jednotlivé výjimky, vykořisťoval umělce právě tak, jako každého jiného poddaného. Hudebník byl potud oblíben, pokud vyhovoval často omezenému vkusu a primitivním choutkám feudálního chlebováře. Přitom byl v Německu a Rakousku sotva něčím více, než osobním sluhou svého pána. — Tento poměr urozených k uměleckému talentu osvětluje dopis Marie Terezie (od které sice Mozart dostal brilianty vykládané zlaté hodiny) jejímu synovi-arcivévodovi Ferdinandu, který ho chtěl roku 1771 přijmout do svých služeb: „Vyprošujete si, smíte-li přijmout do svých služeb mladého Salzburčana. Nevěřím, že je vám třeba skladatele nebo neužitečných lidí. Přirozeně, jestli vám to bude přesto dělat potěšení, nechci vám klást překážky. Radím vám jen, abyste se nezatěžoval neužitečnými lidmi a nepopřával jim titulů svých služebníků. Uvádí to službu v opovržení, když takoví lidé jako žebráci jezdí světem — ostatně má velkou rodinu.”

Ivan Jirko: Vskutku neznám tvůrce, jehož hudba by nám prostředkovala estetický prožitek v tak ryzí podobě, jehož umění by se takovým právem dalo označit „krásným“, jako je tomu v případě Mozartově. Je to, jsem o tom přesvědčen, právě tento rys Mozartova umění, který mu propůjčuje v historii hudby postavení tak jedinečné; neboť je jisto, další vývoj hudby šel v mnohém za Mozarta; v realistické pravdivosti odrazu, diferencovanosti psychologické kresby, v bohatství vyjadřovacích prostředků. Co však dostiženo nebylo, je ona specifická kvalita krásy, vlastní Mozartovu dílu a — alespoň v té míře — právě jen jemu.

* * *

Když přišla 9. prosince 1791 z Vídně do Prahy zpráva, že Mozart zemře: v noci 5. prosince, rozletělo se toto smutné poselství po celém městě jako černý havran. Z počátku nikdo nevěřil, tak jej milovali. Ale po chvílích velkého bolu hned se vzchopili pražští hudebníci k činu. Jaká to musela být láska, když uvážíme, že v několika dnech bylo nastudováno Requiem, vyžadující sbor 120 osob. Pozvánky k zádušní mši za Mozarta dal vytisknout Mozartův pražský orchestr v čele s kapelníkem Jos. Strobachem. V pražských novinách byla Mozartovi věnována celá první strana jako úvodník. Zádušní mše byla slavnostně sloužena 14. prosince 1791 ve farním kostele u sv. Mikuláše na Malé Straně. Zvonilo se všemi zvony. Lidí přišlo tolik, že tento obrovský chrám nemohl všechny přijmout, stálo se i venku na náměstí. Počítá se, že zde bylo přes tři tisíce posluchačů. Němeček zaznamenává: „Smutek pro našeho miláčka byl všeobecný a nepředstíraný. Ve Vídni oslavili jeho památku důstojně, ale Praha se i v tom vyznamenala nejvroucnější účastí. Nikdy nebylo smuteční slavnosti tak jímavé. Sbor 120 osob vybraný z nejlepších pražských umělců — sólo zpívala Josefina Dušková — kteří všichni se nabídli s tklivou ochotou, provedl pod řízením znamenitého Strobacha mistrovské Requiem našeho slavného krajana Rosettiho (Rösslera) tak tklivým způsobem, že učinilo na shromážděný lid největší dojem.” Bylo to první Requiem za Mozarta na světě vůbec. Praha prokázala svou lásku k Mozartovi též po jeho smrti. Pojala do své mateřské náruče dva sirotky Karla a Wolfganga a pečovala o ně láskyplně celých šest let. —án—

ZAJÍMAVOSTI Z SDO

● Oslavy 200. výročí narození slavného hudebního skladatele W. A. Mozarta byly v Ostravě příkladně koordinovány, a tak měsíc leden, ve kterém se narodil tento hudební geniús (27. 1. 1756), byl v Ostravě vpravdě ve znamení Mozartově. Byly to dva koncerty Ostravského symfonického orchestru (jeden v hale Tatraňu, druhý v Divadle Zdeňka Nejedlého — DZN), byly to dva koncerty Ostravského komorního orchestru, dále dvě operní jednoaktovky „Bastien a Bastiena“ a „Divadelní ředitel“ ve spolupráci se sólisty opery a členy činohry, pak to bylo „Matinée“ za spolupráce Odbočky čs. skladatelů v Ostravě, s Ostravským kvartetem, sólisty opery a Čs. rozhlasu, 21. ledna to byla premiéra a 27. ledna 1956 slavnostní představení skladatelovy opery „Únos ze serailu“, zatím co 29. ledna 1956 hostovala v našem divadle opera Divadla Zdeňka Nejedlého z Opavy s Mozartovou operou „Ženy jsou ženy“ (Cosi fan tutte). V závěru Mozartova měsíce bylo uvedeno baletní divertimento E. Gabzdyla „Mozartiana“ na skladatelovu hudbu. Dirigenty těchto koncertů a inscenací byli: šéf opery SDO Rudolf Vašata, šéf Ostravského symfonického orchestru Jiří Waldhans a dirigent OSO Petr Doubravský.

● Kromě baletu „Mozartiana“ uvádí v roce 1956 baletní soubor SDO ještě další baletní díla: Nedbalovu „Pohádku o hloupém Honzovi“, dále balet Zbyňka Vostráka „Sněhurka“. V tomto roce jsou stále ještě hrány balety P. I. Čajkovského „Labutí jezero“ a „Spící krasavice“, Asafjevovy v balet „Baččisarajská fontána“. Počtem 6 baletních inscenací v jednom roce stává se baletní soubor SDO jedním z nejagilnějších baletních těles v naší vlasti.

● V roce 1956 máme v SDO řadu jubilantů: V *opeře* se dožívá dirigent M. Hanák 65 let, sólistka opery H. Zemanová 50 roků a inspicient K. Štverák 55 let, z nichž strávil 35 roků u divadla. *Členové sboru* J. Dubas a B. Martínek jsou padesátníci, J. Hečko je 35 roků u divadla a O. Šenovská slaví 25 let divadelní činnosti. V *operním orchestru* má letos František Šotek 65 roků a spolu se svým mladším bratrem Josefem jsou už 37 roků u ostravského divadla, zatím co E. Kovář slaví 25 let divadelní práce. V *činohře* se dožívají letos: zasloužilá umělkyně T. Hodanová a J. Šára 60 let, zatím co A. Minský slaví 40 let divadelní činnosti. V *operetě* má v tomto roce L. Theimerová 65 roků, R. Jančová slaví 30 let a Z. Poláčková 25 let práce u divadla. V *operetním sboru* slaví Š. Kotasová 35 let divadelní činnosti, v *operetním orchestru* mají padesátiny J. Janoušek a K. Jureček. *Řada zaměstnanců techniky a pomocných služeb* slaví rovněž letos životní a pracovní jubilea: z nich nejstaršími pracovníky jsou R. Hochgesandt (v dílnách — 38 let u divadla) a krejčí J. Janoušek. Oba mají 73 let. — Přejeme jim hodně zdraví a úspěchů v životě i jejich divadelní práci. Šk.

Mozartiana — balet na hudbu W. A. Mozarta. Program vydalo Státní divadlo v Ostravě. Redakce Josef Štěpánek, fotografie Fr. Krasl. Vytiskly Ostravské tiskárny, n. p., prov. 02, Ostrava I, Hollarova ulice 14. Cena 0,90 Kčs